

Nora

i el Jazz

Dossier didàctic

la font
audicions didàctiques
Zi
na

Index

- 2 Presentació
- 3 Fitxa artística
- 4 Guió de l'espectacle
- 5 Objectius i Suggestiments per a l'aprofitament didàctics
- 6 Partitura i lletra del tema Nora i el jazz
- 7 imatge de la Nora
- 8 Breus apunts sobre la història de les big bands
- 9 Informació sobre la diversa instrumentació utilitzada
- 13 Bibliografia i discografia

Presentació

Aquesta és la primera d' un seguit de noves propostes que La Botzina presenta a partir d' aquest curs on les noves tecnologies i concretament les audiovisuals tenen un paper important. Per una banda ens possibiliten noves vies de comunicació amb les nens i nenes, per un altre ens permeten reforçar continguts socials i històrics que han anat lligats amb les músiques i els músics.

NORA I EL JAZZ és una audició didàctica basada en la narració que la pròpia Nora fa als nens i nenes. Es tracta d' una pel·lícula de dibuixos animats amb la banda sonora interpretada en directe per la Big Band de Granollers. En aquesta proposta podreu trobar molts continguts. Sobretot de caràcter estrictament musical, ja que sentireu diferents tipus de jazz, diferents instruments, etc. Resaltar també que la participació dels nens i nenes està assegurada: cantaran, picaran de mans, i fins hi tot , podran marxar ballant.

L' objectiu principal és que els nens i nenes escoltin música i gaudeixin de l' història que la Nora els hi explica.

Aquesta guia us ha d'ajudar a aprofitar la sessió. Cal treballar-la amb temps i cura.

Fitxa artística

La formació que durà a terme les audicions està composta per 13 músics i una ballarina. Els tretze músics són: els 4 de la secció rítmica (piano, contrabaix , guitarra i bateria) i els 9 de la secció de vent (4 saxos, 3 trompetes i 2 trombons)

Intèrprets:

BIG BAND DE GRANOLLERS

Saxos: Marc sort, Joan Fargas, David Ges, Cesc Miralta o Jaume Badrenas

Trompetes: Albert Cruz, Jesus del Rio, Josep Gomariz o Toni Cuesta

Trombons: Judit Silvestre, David Parras, Pere Enguix (Petete) o Xavi Anglada .

Piano i direcció: Martí Ventura o Àlex Martinez.

Guitarra: Xavier Fort o Àlex Blanco.

Contrabaix: Miquel Àngel Cordero o Pere Loewe.

Bateria: Pau Bombardó o Lluís Ribalta .

Ball i veu solista: Laia Molins o Estefania Porqueres

Música original : Martí Ventura.

Història original: Joana Moreno i Toni Cuesta.

Il.lustracions i animació: Maria Vidal

Producció d'audio i vídeo: Jaume Badrenas

Veü en off de la Nora: Júlia Badrenas

Veü en off de l'Avi de la Nora: Joan Badrenas

Direcció escènica: Marta Otín.

Vestuari: Big Band de Granollers i Pau de Vilanova.

Guió i coordinació: la Botzina. Audicions didàctiques.

Contractació: Associació cultural de Granollers

Producció: Big Band de Granollers, Associació Cultural de Granollers i La Botzina.

guió de l'espectacle

La Nora es presenta als nens i nenes i els explica coses de la ciutat on ella viu . A Nova Orleans, tot s'amaneix amb música. Ens presentarà als seus pares, a l'avi i al seu germà, però també als seus amics de la Big Band; sentirem saxos, trompetes , trombons I la Big Band al complet .

Cada personatge que ens presenta està relacionat amb un tipus de Jazz diferent. Així doncs, els pares representen el swing i el claqué , l'avi la música gospel, l'avia la música fúnebre de Nova orleans I el germà el jazz modern. En aquest espectacle també hi haurà una escena de música de claqué amb dos ballarins.

Objectius didàctics

Quan vàrem pensar aquest espectacle vam creure necessari assolir els següents objectius:

- *Acostar la música en directe als nens i les nenes a través d'una formació musical de mitjà format (14 músics).
- *Iniciar en el coneixement dels diferents instruments que formen part d'una Big Band.
- *Donar a conèixer els diferents estils musicals que pot interpretar una Big Band.
- *Vetllar per la participació activa de les nenes i els nens sempre que el guió de l'audició ho permeti.
- *Procurar que els oients s'ho passin bé escoltant i veient un espectacle d'aquestes característiques.

No cal dir que tots aquests objectius són genèrics.

Suggeriments per a l'aprofitament didàctic

“Nora i el Jazz” és un espectacle concebut com una història musicada i és per això que no es fa en cap moment cap referència explícita als continguts que hi tractem. És a dir, no s'explica el funcionament d'una trompeta ni la tècnica del claqué ni la funció del director d'una big Band. Tots els continguts de conceptes que es vulguin treballar hauran de ser tractats a l'aula per l'especialista de música o el tutor o tutora.

Tant la instrumentació com el tipus de música es poden treballar tant abans com després de l'audició. Podeu aprofitar el material que us adjuntem en el present dossier.

Per aquest espectacle us hem preparat una cançó. Serà molt important que l'hagueu après abans de venir a veure l'espectacle. La cançó ens parla de la Big Band i ens convida a picar de mans. Us adjuntem la partitura de la cançó i, a més a més, si us cal teniu vàries versions en format midi penjades a internet. (www.labotzina.com.)

Tema Nora

Música i Arranjament:

Martí Ventura

lletra: Toni Cuesta i Joana Moreno

Veü

Nora i el Jazz

The musical score is written for voice and piano. It consists of two systems of music. The first system has 8 measures, and the second system has 8 measures, starting with a measure number '8' above the first measure. The key signature is B-flat major (two flats), and the time signature is common time (C). The lyrics are written below the vocal line, and the piano accompaniment is shown in the lower staves. Chord symbols are provided below the piano part for each measure.

po- sat a punt per es - col - tar que la Big Band ja/es tà so nant

amb les trom- pe - tes i amb els trom- bons la nos- tra mú- si- ca i els nos - tres sons.

Chord symbols: Eb Maj7, G7, Cm7, Bbm7, Eb7, Ab Maj7, D7, Gm7, C7(b9), Fm7, Bb7, Gm7, C7(b9), Fm7, Bb7, Eb6.

Posa't a punt per escoltar
que la big band ja esta sonant
amb les trompetes I amb els trombons
la nostra musica I els nostres sons

Si el nostre ritme et fa ballar
de moure el cap no pots parar
amb una mà I amb l'altra mà
picant alhora ens acompanyaràs.

Nora

i el Jazz

Breus apunts sobre la història del Jazz i les Big Bands

El Jazz neix a la ciutat de New Orleans a principis de segle. Aquesta ciutat situada al delta del riu Mississipi fou un indret on conflüen multitud de cultures, músiques i gent i d'aquesta barreja sorgeix aquest estil musical que ha influït tant en el decurs de la creació musical del segle XX.

Un element que caracteritza aquest tipus de música és el fet de comptar amb uns espais per la improvisació musical d'uns solistes. En els seus orígens, la música de jazz tenia unes característiques concretes i aquest jazz de principis de segle és el que anomenem com New Orleans. Aquest estil jazzístic es caracteritza per tenir una estructura musical força delimitada a nivell d'arranjament musical. L'estructura més comuna és la que es basa en la funcionalitat de cada instrument: melodia a càrrec de la corneta o trompeta, contracant i sosteniment rítmico-harmònic a càrrec del trombó, contrapunt assignat al clarinet i el piano, banjo i la bateria marquen la pulsació rítmica.

Entre els anys 30 i 40, sorgeix un nou estil musical dins del gènere del Jazz. Aquest va ser el Swing que va tenir un element orquestral propi de mà de les Big Bands que són formacions musicals d'una vintena de músics configurada per una secció rítmica (bateria, contrabaix, guitarra i piano) i una secció d'instruments de vent (trompetes, trombons i saxos).

El Swing va aportar a la música de jazz l'arranjament musical ja que fou necessari degut a la quantitat de músics que havien de tocar plegats.

Les Big Bands, amb un ampli repertori de música de ball, eren presents en tots els acontereixements socials dels EEUU als anys 30 i 40. De fet, fou l'època on el jazz i la música negra es va donar a conèixer a tot el món. Aquest esclat va coincidir amb la implantació a gran escala de l'indústria discogràfica. Hem de tenir present que la implantació de les Big Bands als EUA fou molt important. Avui dia, gairebé totes les escoles d'educació secundària dels EEUU, tenen la seva Big Band que participa en prestigiosos concursos amb d'altres escoles del seu estat i d'altres estats.

Les Big Bands de Duke Ellington, Count Basie, Benny Goodman, Glenn Miller, Tommy Dorsey i Woody Sherman van ser de les més famoses.

Més endavant, sorgeix un altre estil anomenat Be-bop i que es desenvolupa bàsicament a Nova York. Els músics de les diferents orquestres de Swing es trobaven en els clubs de jazz en acabar el seu treball habitual. Cansats de tocar música de ball, de sentar-se en les files de les grans orquestres amb poques possibilitats de destacar buscaven nous llenguatges musicals i noves formes de comunicació dins del jazz. Fou en aquest ambient dels anys 40 a Nova York on varen néixer les jam sessions que eren trobades de músics on s'interpretaven temes sense un assaig previ. El Be-bop era un reflex del pensament de molts jazzmen de color que havien arribat a la maduresa musical durant l'època del swing i suposava un trencament amb aquest estil.

Després, s'han anat succeint diferents estils com el cool, el Free, l'elèctric o el Fusion. Tots ells amb característiques específiques que els fan diferents, tot i que en el fons, es basen en el mateix: Jazz.

Informació sobre la diversa instrumentació utilitzada

El Saxòfon

El saxo (nom popular de l'instrument) és un instrument de la família de vent fusta inventat a França l'any 1840 per un Belga, Adolf Sax.

El so es produeix per la vibració d'una canya i les diferents notes de l'escala musical s'aconsegueixen gràcies a un mecanisme de claus.

El seu tub cònic, fa que tingui un gran ventall de possibilitats sonores.

A principis de segle es va fer un instrument imprescindible en totes les formacions de Jazz dels EEUU. De terres americanes van sortir grans saxofonistes, com Beb Western, Charlie Parker, John Coltrane i un llarg etcètera.

Cal esmentar que es l'el grup d'instruments més nombros a la Big band i podem veure quatre dels instruments integrants d'aquesta família (soprano, alt, tenor i baríton)

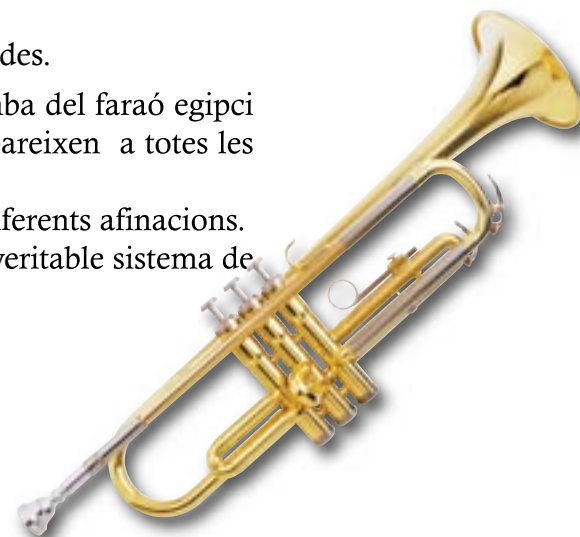
La trompeta

És un instrument de la família vent metall, amb embocadura curvilínia de perfil parabòlic, (en forma de copa). El seu tub, d'aproximadament un metre de llargada, està doblegat dues vegades.

La història de la trompeta es remunta als orígens de la humanitat. Es van trobar trompetes a la tomba del faraó egipci Tutankamon (va regnar de 1358 a 1353a.C.). En l'escultura romana es pot observar que les trompetes apareixen a totes les processons. Dels quaranta-dos instrumentistes adscrits a la cort d'Enric VIII, catorze eren trompetistes.

Als primers anys del s. XVII i amb el naixement de l'orquestra, s'utilitzaven trompetes naturals de diferents afinacions.

No fou fins a principis del s. XIX que dos alemanys, Blümel i Stölzel, van aplicar a la trompeta el veritable sistema de pistons que ha estat i és objecte de continues modificacions per buscar una major perfecció de l'instrument.

El trombó.

És un instrument de la família de vent metall de dimensions més grans que la trompeta (el doble) .El so es produeix igual que a la trompeta i la resta d'instruments de metall. La singularitat d'aquest instrument és el mecanisme que utilitza per aconseguir es diferents afinacions. El trombó utilitza unes vares que permeten escurçar o allargar el recorregut de l'aire dins el tub de manera manual.

Tots els instruments de vent metall permeten la utilització de sordines, que es col.loquen al pavelló de l'instrument. Les sordines redueixen el volum de so i també afecten la qualitat del timbre.

La Tuba.

La Tuba és l'instrument més greu dels de la família de vent-metall. De grans dimensions produeix el so els llavis del músic vibrant dins d'una embocadura o broquet i fa les diferents notes amb un sistema de pistons o vàlvules combinat amb diferents pressions d'aire i dels llavis.

Els seus orígens es remunten a finals de l'edat mitjana, amb un instrument que es deia serpentó , com el seu nom indica, en forma de serp i també de grans dimensions, però utilitzava un sistema de claus per fer les diferents afinacions o notes.

Més endavant, a principis del segle XIX a Irlanda , Joshep Halliday va inventar L'Ophicleide un instrument ja molt semblant a la tuba actual, però amb claus per fer les diferents notes en lloc de pistons o vàlvules.

Finalment a 1835 un director de banda Prussià Wilhelm Wieprecht i un constructor d'instruments alemany, Johann Gottfried Moritz varen inventar i patentar la tuba.

hi ha diferents tipus de tuba, les contrabaixes, que poden estar en to de C (do) o Bb (si bemoll) i les Tubes baixes, en G (sol) o F (fa). La tuba de la nostra big band, es una tuba contrabaix en C (do)

La guitarra elèctrica.

És un instrument que prové de la guitarra clàssica o espanyola i pertany a la família dels instruments electrònics. Trobem els seus orígens als EEUU a mitjan del segle XX.

La part més distintiva és la pastilla, una unitat fonocaptora que converteix el so de l'instrument o la vibració de les cordes en una senyal elèctrica. Aquesta senyal passa per un amplificador i es torna a transformar en so gràcies a un altaveu.

La seva funció dins la Big band pot ser la d'acompanyament o bé la de solista, fent melodies o improvisant.

El contrabaix.

El contrabaix és l'instrument més gran i que sona més greu de tota la família dels instruments de corda. Com que fa gairebé dos metres d'alçada, es toca dret o assegut en un tamboret ben alt.

Mentre els músics clàssics combinen l'arquet amb el pinçament, els intèrprets de música de jazz utilitzen bàsicament el pizzicato.

Té la important missió d'acompanyar, sempre amb complicitat i coordinació a la bateria i als altres instruments de la base rítmica (guitarra i piano)

Per amplificar el seu so, es fa servir una pastilla fonocaptadora endollada a un amplificador.

el piano.

En la formació de Big band el piano forma part del quartet rítmic i fa funcions d'instrument harmònic i melòdic.

Encara que l'instrument més adient sigui el piano de cua, per qüestions de presupost, escoltarem un piano elèctric que reproduceix el so a la perfecció, i utilitza un sistema d'amplificació a l'igual que la guitarra elèctrica.

La bateria.

La bateria és un conjunt d'instruments de so indeterminat del grup de percussió amb timbres diferents (plats, caixa, bombo, timbals, esquelles.....) La distribució dels instruments ajuda que aquests puguin ser tocats amb les mans, mitjançant uns pals anomenats baquetes, i amb els peus, utilitzant uns pedals.

Neix a principis del segle XX a Nova Orleans. Els creadors d'aquest instrument foren els músics negres al voler introduir a les seves bandes de jazz un instrument de percussió que reforçés la base rítmica.

La seva funció dins la Big band és bàsicament la d'acompanyar, i forma la base rítmica amb el baix, piano i guitarra.

La veu.

En aquesta ocasió utilitzem la veu humana per figurar com a solista en la formació de Big band. El nostre interès per mostrar aquest instrument bé determinat pels grans cantants que han acompanyat aquest gènere musical com Frank Sinatra, Ella Fitzgerald, Mel Tormé, Tony Bennet..etc

El claquè

Els historiadors de la dansa situen el naixement del claquè al voltant de 1800 amb l'arribada a Amèrica dels immigrants europeus i els esclaus provinents de l'Àfrica, per tant és fruit d'una barreja cultural diversa duta a terme en un país aliè a tots. Els europeus aportaren al claquè la tècnica i l'elegància en el moviment dels peus. Els esclaus africans el ritme sincopat, els moviments de cos sencer i la improvisació.

El claquè que avui coneixem és fruit de més de 150 anys d'evolució. El primer estil de claquè data de finals del segle XIX. En la dècada dels anys 30 i quaranta del segle passat es va fer molt popular coincidint amb l'esclat de les grans big bands de swing. Era molt freqüent que els ballarins actuessin acompanyats de bandes. Els directors de les orquestres adaptaven les partitures per proporcionar espais que els ballarins omplien rítmicament amb el so de les sabates amb tapa metàl·lica que percuïen a terra.

En l'evolució d'aquest ball entre d'altres destaquem a Daddy Rice, William Henry Lane (Juba), King Rastus Brown, Eddie Rector, Willie Covan, Donald O' Connor, Fred Astaire o Gene Kelly.

Bibliografia

- El Jazz . Joaquim E. Berendt. Colección popular. Fondo de cultura económica.
- Historia del Jazz (Jazztime). Autors varis. Edicions Orbis.
- El Jazz. Ricard Gili. Hogar del libro.
- Maestros del Jazz. Autors varis. Editorial Planeta-Agostini.
- El Jazz de la A a la Z. Clayton, P. Gommond. Ed. Taurus.
- 51 audicions. Artigues-Barjau-Bonal. ed. Teide.
- La tradición del Jazz. Martin Williams. Ed. Taurus bolsillo.
- Atlas de los instrumentos musicales. Autors varis. Ed. Alianza atlas.
- Como conocer los instrumentos de orquesta. Grup Diagram. Ed. Edaf .

Discografia

- Homenatge a Horace Silver. Big-band de Granollers. Tot Sona Records.
- Swing al cor,BBG+Coral Polifonica de Granollers,TotSonaRecords,tsr003cd,2000
- BCN Latin Big Band. Aleluya Records.
- The essential Count Basie. Vol I i II. CBS 46001
- One o'clock Jump. Count basie . Maestros del Jazz.CBS
- The words of Duke Ellington. RCA 731043
- Mood Indigo . Duke Ellington. Maestros del Jazz.CBS
- Sugar foot Stomp. Fletcher Henderson. Maestros del Jazz.CBS
- Lunceford Special. Jimie Lunceford. Maestros del Jazz.CBS
- Dave Grusin-GRP all stars Big Band Live.grp97402,1993
- Joe henderson Big Band,Verve533 451-2 ,1996
- Harry connick Jr.Songs I Heard.columbia 504775 2,2001
- Frank Sinatra duets II Capitol7243-8-31252-2-7 , 1994

Nora

i el Jazz

Una producció de:

Associació Cultural de Granollers

Amb la col.laboració de:

